

Rugstreeppadden in Westpoort: een haven in ontwikkeling

Amy MacLeod

(vertaald en bewerkt door Edo Goverse & Gerard Smit)

Vorig jaar is een stageopdracht uitgevoerd bij de RAVON Werkgroep Monitoring vanuit IBED, Universiteit van Amsterdam. De opdracht was het in kaart brengen van de rugstreeppaddenpopulatie in het Westelijk Havengebied, het identificeren van knelpunten en het beantwoorden van enkele monitoringsrelevante vragen.

Westpoort is een groot havengebied in beheer van Haven Amsterdam, waarvan de bouw in de jaren zestig is begonnen en dat nog steeds volop in ontwikkeling is. Het hele gebied bedraagt zo'n 2.500 hectare, wat van origine veenweidegebied was maar is opgespoten met enkele meters zeezand. Het is doorkruist met een dicht infrastructureel netwerk (wegen en spoorlijnen) en ten dele ingericht als overslaghaven en opslag voor de petrochemische industrie. Omdat het nog niet uitontwikkeld is liggen er ook diverse overhoekjes en ruigten. De rugstreeppad heeft feitelijk altijd in het gebied geleefd. Eerst in het veenweidegebied en daarna in de kunstmatige natte duinvallei gelijkende biotopen en bouwterreinen. De laatste jaren werkt Haven Amsterdam proactief aan het onderhouden van een rugstreeppaddenpopulatie door onder andere poelen aan te leggen. Zo wordt voldaan aan de eisen die zijn gesteld aan de ontheffing van het concept "tijdelijke natuur". Dat biedt ze de mogelijkheid om tijdelijke natuur de kans te geven zich te ontwikkelen én om de ontstane natuur ook weer weg te halen als een perceel ontwikkeld dient te worden. Er zijn momenteel 18 poelen voor de soort aangelegd.

Tijdens het voortplantingsseizoen van 2010 is het gebied drie keer per week bezocht, variërend van 's avonds luisteren

Hoofdpersoon waar de stage om draaide.

naar roepende mannetjes tot overdag zoeken naar eisnoeren. Aanvullend zijn 64 houten plaatjes uitgelegd die als schuilplaats kunnen dienen. Ook is een akoestisch opnameapparaat ingezet op de oever van een poel waar rugstreeppadden gebruik van maakten. Dit apparaat (Song Meter SM2) werd geprogrammeerd om tussen 20:30 en 6:00 non-stop geluid op te nemen. De opnames kunnen gemakkelijk op een laptop worden uitgelezen voor verdere analyse.

Het rugstreeppaddenseizoen kwam bij Amsterdam vanwege het koude voorjaar relatief laat op gang. Op een enkele avond in eind april na waren onder gunstige omstandigheden pas rond half

Alle locaties in Westpoort waar rugstreeppadden zijn waargenomen. De grootte van de stip geeft de hoeveelheid rugstreeppadden weer (alle stadia).

Potentiële migratieroutes die rugstreeppadden kunnen bewandelen, berekend met ArcGIS. De twee blokken geven de knelpunten waar het wenselijk is goede voortplantingswateren te realiseren voor de rugstreeppad.

mei structureel roepende mannetjes te horen. Het eerste eisnoer werd op 17 mei gevonden en het laatste eind juli. Elders in Nederland was in augustus de rugstreeppad nog wel actief maar in Westpoort is toen niets meer gehoord en er zijn geen nieuwe eisnoeren of larven gevonden. Half augustus waren de laatste larven gemetamorfoseerd en het land opgekropen. In totaal zijn 25 wateren gedocumenteerd waar rugstreeppadden actief waren. Op maar 8 locaties zijn daadwerkelijk eieren en/of larven gevonden. De totale rugstreeppaddenpopulatie in Westpoort, gebaseerd op berekeningen op basis van de veldobservaties (aantallen waargenomen adulte dieren, eisnoeren en larven), bedraagt 261 ± 36 volwassen dieren. Eisnoeren en larven zijn op basis van literatuur omgerekend naar aantal volwassen dieren (indicatief). Dit is wel een ondergrens, omdat het gebied zo groot is dat er waarschijnlijk wel voortplanting c.q. kooractiviteit is gemist.

Tijdens de koorperiode zijn drie afzonderlijke pieken te onderscheiden; 1) rond half mei, 2) begin tot eind juni, en 3) half juli. De recorder heeft vastgelegd dat de meeste kooractiviteit plaatsvond als het donker was, tussen 22:00 en 2:00 uur. Een enkel individu ging door tot 6:00 uur.

De houten plaatjes zijn niet tot nauwelijks gebruikt door de rugstreeppad. Gehoopt was de pas gemetamorfoseerde diertjes hieronder te vinden om een indruk te krijgen van de verspreiding van de jonge beestjes. Wel werden er kleine watersalamandersonder gevonden (vooral in september) en soms een gewone pad.

Tijdens het veldseizoen leek het er sterk op dat de aanwezigheid van groene kikkers (bastaard- en meerkikker) een negatief effect had op de rugstreeppad. Zodra de groene kikkers van zich lieten horen verdwenen de rugstreeppadden. Het is bekend dat rugstreeppadden wateren mijden waarin al rugstreeppaddenlarven zwemmen. Maar in Westpoort leek het er meer op dat groene kikkers de rugstreeppad wegconcurrerden, ook als de rugstreeppadden nog niet eerder eieren hadden afgezet trokken ze toch weg. In één geval verkoos een rugstreeppad te roepen vanuit een nabij gelegen zeer ondiep greppeltje. Concurrentie met gewone pad is niet geconstateerd (wel een mis-amplex).

Het gebied is voorts geanalyseerd met behulp van ArcGIS. Terreintypen zijn geïdentificeerd en met het programma zijn de (potentiële) migratieroutes bepaald. Op deze wijze zijn 14 subpopulaties onderscheiden met, ondanks enkele onneembare barrières in het gebied, de mogelijkheid tot onderlinge uitwisseling. Er is dus waarschijnlijk sprake van één metapopulatie. Maar er zijn wel twee locaties waar specifieke maatregelen wenselijk zijn om het contact tussen de subpopulaties sterk te kunnen verbeteren. Eén locatie ligt in een zogeheten flessenhals tussen twee afzonderlijke deelgebieden in. Realisatie van goed voortplantingswater kan ervoor zorgen dat uitwisseling tussen deze twee leefgebieden verzekerd is. De andere flessenhals is een gelijksoortig verhaal. Hier liggen drie poelen waar de rugstreeppad tot nog toe geen gebruik van heeft

Twee rugstreeppadmannetjes hebben een gewone pad gevonden...

Pas gemetamorfoseerd rugstreeppadje.

Dit deel van Westpoort is in het kader van tijdelijke natuur speciaal ingericht voor de rugstreeppad door ondiepe plassen en aarden wallen aan te leggen.

maakt. Het is goed mogelijk dat de soort deze poelen nog niet gevonden heeft, maar het ontwerp lijkt ook niet toegesneden op de wensen van de rugstreeppad (brede basalt- en puinzoom in/om de poelen met worteldoek als bodem).

Op enkele poelen na kan geconcludeerd worden dat de rugstreeppad met het huidige beheer van Haven Amsterdam prima uit de voeten kan. Het aanleggen en onderhouden van voortplantingswateren werkt goed maar de huidige populatiegrootte is wel klein voor een duurzame metapopulatie. Met de terreinanalyse zijn strategische locaties bepaald waar nieuw aan te leggen poelen het hoogste rendement kunnen geven. Details zijn na te lezen in het rapport welke te vinden is op de RAVON website.